

Υπόθεση C-642/23

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

26 Οκτωβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Landgericht Düsseldorf (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

16 Οκτωβρίου 2023

Ενάγουσα:

Flightright GmbH

Εναγομένη:

Etihad Airways P.J.S.C.

Landgericht Düsseldorf (πρωτοδικείο Ντίσελντορφ, Γερμανία)

Διάταξη

Στη διαφορά
Flightright GmbH κατά Etihad Airways P.J.S.C.

το εικοστό δεύτερο τμήμα αστικών διαφορών του Landgericht Düsseldorf
(πρωτοδικείου Ντίσελντορφ) εξέδωσε

στις 16.10.2023

[παραλείπόμενα]

την ακόλουθη διάταξη:

Αναστέλλει τη διαδικασία.

Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυνάμει του άρθρου 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, τα ακόλουθα ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης:

1.

Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών την έννοια ότι ο επιβάτης έχει συμφωνήσει εγκύρως και ενυπογράφως να του επιστραφεί το αντίτιμο του εισιτηρίου υπό τη μορφή ταξιδιωτικών κουπονιών και πιστώσεων, όταν έχει δημιουργήσει ο ίδιος μέσω της ιστοσελίδας της αεροπορικής εταιρίας ηλεκτρονικό λογαριασμό πελάτη, στον οποίο πρέπει να μεταφερθούν τα ταξιδιωτικά κουπόνια και οι πιστώσεις, χωρίς να έχει επιβεβαιώσει με ιδιόχειρη υπογραφή ότι είναι σύμφωνος με τον συγκεκριμένο τρόπο επιστροφής;

2.

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: Μπορεί ο επιβάτης να ανακαλέσει την έγκυρη συγκατάθεση που έδωσε αρχικώς για την επιστροφή του αντιτίμου του εισιτηρίου υπό τη μορφή ταξιδιωτικών κουπονιών και πιστώσεων και να ζητήσει αντ' αυτής την καταβολή σε χρήμα, αν η αεροπορική εταιρία δεν πιστώσει στη συνέχεια ταξιδιωτικά κουπόνια και πιστώσεις στον λογαριασμό του πελάτη, όπως είχε υποσχεθεί;

Σκεπτικό:

I.

Η εκχωρήτρια διέθετε επιβεβαιωμένη κράτηση για την πτήση που επρόκειτο να πραγματοποιήσει η εναγομένη στις 7.9.2020 από το Ντίσελντορφ προς το Brisbane – Queensland μέσω Abu Dhabi (αριθ. πτήσεως EY24). Η κράτηση αφορούσε εισιτήριο ανοικτής επιστροφής (χωρίς προσδιορισμό συγκεκριμένης ημερομηνίας για την πτήση επιστροφής). Ωστόσο, η προγραμματισμένη πτήση EY24 της εναγομένης εταιρίας ματαιώθηκε. Το συνολικό καταβληθέν τίμημα για την πτήση μετ' επιστροφής ανερχόταν στα 1 189 ευρώ ανά επιβάτη. Το ποσό αυτό είχε καταβάλει η εκχωρήτρια στον ταξιδιωτικό πράκτορα «free4Travel».

Αφότου ο ταξιδιωτικός πράκτορας κήρυξε πτώχευση τον Ιούλιο του 2020 και δεν επέστρεψε το αντίτιμο του εισιτηρίου, ο πατέρας της εκχωρήτριας απευθύνθηκε εξ ονόματός της στην εναγομένη. Εκείνη του πρότεινε να προβεί σε επίσημη τροποποίηση της κρατήσεως, προκειμένου να δημιουργηθεί νέος κωδικός κρατήσεως IATA. Εκείνος αποδέχτηκε την πρόταση. Στη συνέχεια, ο πατέρας της εκχωρήτριας τηλεφώνησε εκ νέου σε υπάλληλο του κέντρου εξυπηρέτησεως πελατών της εναγομένης και έλαβε την υπόσχεση ότι θα πιστώνονταν εξαργυρώσιμα αεροπορικά μίλια για πτήση της Etihad στο ύψος της αξίας του καταβληθέντος τιμήματος (με ισχύ δύο ετών), επιπλέον αεροπορικά μίλια αξίας 400 δολαρίων ΗΠΑ και επιπρόσθετη πίστωση επιπλέον 5 000 μιλίων Etihad

Guest. Για τον σκοπό αυτόν, κάθε ταξιδιώτης έπρεπε να ανοίξει αντίστοιχο πιστωτικό λογαριασμό Etihad, όπως και έγινε. Στη συνέχεια, οι υποσχεθείσες καταβολές πιστώθηκαν στον συνταξιδιώτη, αλλά όχι στην εκχωρήτρια.

Με έγγραφο της 16.3.2021, η ενάγουσα ενημέρωσε την εναγομένη, εξ ονόματος του πατέρα της εκχωρήτριας καθώς και του συνταξιδιώτη της υπό την ίδια κράτηση, αναφέροντας τον κωδικό κρατήσεως, ότι θα έκαναν χρήση της δυνατότητας επιλογής που τους παρέχεται βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 και απαίτησε την επιστροφή του πλήρους αντιτίμου του εισιτηρίου για όλα τα μέρη του ταξιδιού που δεν πραγματοποιήθηκαν, εντός επτά ημερών.

Με έγγραφο της 13.8.2021, η εκχωρήτρια δήλωσε «προληπτικώς» ότι «επιθυμεί επιστροφή του αντιτίμου των εισιτηρίου σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών» και ότι εκχωρεί «εκ νέου τις απαιτήσεις της ως προς την επιστροφή στην Flightright GmbH» (την ενάγουσα εν προκειμένω).

Με την υπό κρίση αγωγή η ενάγουσα ζητεί την επιστροφή του συνολικού τιμήματος του εισιτηρίου βάσει εκχωρηθέντος δικαιώματος.

Η εναγομένη αμφισβητεί την ενεργητική νομιμοποίηση της ενάγουσας.

Το Amtsgericht (ειρηνοδικείο, Γερμανία) απέρριψε την αγωγή με το σκεπτικό ότι η ενάγουσα μπορούσε να ζητήσει αποζημίωση το πολύ για το κόστος της πτήσης μετάβασης, το οποίο όμως δεν προσδιορίστηκε ποσοτικώς από την ενάγουσα ακόμη και μετά τη σχετική υπόδειξη που της έγινε από το δικαστήριο.

Η ενάγουσα άσκησε νομοτύπως και εμπροθέσμως έφεση κατά της πρωτόδικης αυτής αποφάσεως.

Κατ' έφεση, η ενάγουσα ζητεί πλέον να μεταρρυθμιστεί η απόφαση του Amtsgericht Düsseldorf (ειρηνοδικείου Ντίσελντορφ, Γερμανία) της 29.4.2022 [παραλειπόμενα] και να υποχρεωθεί η εναγομένη να της καταβάλει 1 189,00 ευρώ πλέον τόκων υπολογιζόμενων με το βασικό επιτόκιο προσαυξημένο κατά 5 %, από τις 24.3.2021.

Η εναγομένη τάσσεται υπέρ της διατήρησης της πρωτόδικης αποφάσεως.

II.

Η ευδοκίμηση του μέσου ένδικης προστασίας εξαρτάται καθοριστικά από τα ερωτήματα που αναφέρονται στο διατακτικό.

Ειδικότερα:

1.

Η ενάγουσα ενδέχεται να δικαιούται πράγματι επιστροφή του αντιτίμου του εισιτηρίου ύψους 1 189,00 ευρώ σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών.

α) Σύμφωνα με το άρθρο 5 και το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών, σε περίπτωση ματαίωσης επιμέρους πτήσης, ο επιβάτης έχει, κατ' αρχήν, δικαίωμα επιστροφής του αντιτίμου του εισιτηρίου για τα μέρη του ταξιδιού που δεν πραγματοποιήθηκαν. Σε περίπτωση ενιαίας κρατήσεως –όπως εν προκειμένω– στα μέρη του ταξιδιού που δεν πραγματοποιήθηκαν περιλαμβάνονται τόσο η πτήση μετάβασης όσο και η πτήση επιστροφής ([παραλείπόμενα] πρβλ. επίσης ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 10.6.2016, C(2016) 3502 final, υπό 4. β. και τις ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – COVID-19 της 18.3.2020, C(2020) 1830 final υπό 3. 2. γ.). Η έννοια του «ταξιδιού» στον όρο «μέρη του ταξιδιού» είναι ευρύτερη της «πτήσης» όπως την εννοεί ο κανονισμός για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών. Ως «πτήση» πρέπει να νοείται, κατ' ουσίαν, η διενέργεια μιας αερομεταφοράς η οποία αποτελεί επομένως, τρόπον τινά, μία «μονάδα» της μεταφοράς, εκτελούμενη από έναν αερομεταφορέα ο οποίος και ορίζει το δρομολόγιό της. Αντιθέτως, η έννοια του «ταξιδιού» συναρτάται προς το πρόσωπο του επιβάτη, ο οποίος επιλέγει τον προορισμό του, στον οποίο μεταβαίνει μέσω πτήσεων τις οποίες εκτελούν αερομεταφορείς. Ένα ταξίδι, το οποίο περιλαμβάνει συνήθως ένα σκέλος «μετάβασης» και ένα σκέλος «επιστροφής», ορίζεται προ πάντων από τον προσωπικό και ατομικό σκοπό της μετακίνησης (πρβλ. ΔΕΕ, απόφαση της 10.7.2008 – C-173/07 [παραλείπόμενα]). Στα μέρη του ταξιδιού που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της ματαίωσης του πρώτου σκέλους της πτήσης μετάβασης περιλαμβάνεται, ως εκ τούτου, τόσο το υπόλοιπο της πτήσης μετάβασης, όσο και ολόκληρη η πτήση επιστροφής. Επομένως, αντίθετα προς την κρίση του Amtsgericht (ειρηνοδικείου), είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι η ενάγουσα δεν προσδιόρισε ποσοτικώς το κόστος της πτήσης μετάβασης. Η αξίωση αφορά την επιστροφή του συνολικού αντιτίμου του εισιτηρίου, ύψους, εν προκειμένω, 1 189,00 ευρώ.

β)

Ωστόσο, είναι αμφίβολο αν η αξίωση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της για τον λόγο ότι η εκχωρήτρια, εκπροσωπούμενη από τον πατέρα της, είχε ήδη προηγουμένως ασκήσει έναντι της εναγομένης το δικαίωμά της να επιλέξει να της επιστραφεί το αντίτιμο του εισιτηρίου σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών, υπό τη μορφή κουπονιών. Σύμφωνα με την κατάθεση του μάρτυρα, μετά από επικοινωνία με την εναγομένη, η επιβάτης άνοιξε πιστωτικό λογαριασμό Etihad, στον οποίο έπρεπε να πιστωθούν αεροπορικά μίλια στο ύψος της αξίας του καταβληθέντος τιμήματος, πρόσθετα αεροπορικά μίλια αξίας 400,00 δολαρίων ΗΠΑ, καθώς και επιπλέον 5 000 μίλια Etihad Guest. Τον εν λόγω λογαριασμό δημιούργησε η ίδια ηλεκτρονικά μέσω

της ιστοσελίδας της εναγομένης. Το ζήτημα που τίθεται συναφώς είναι αν η δημιουργία, από τον ίδιο τον επιβάτη, του λογαριασμού Etihad Credit, στον οποίο επρόκειτο να πιστωθούν κατόπιν της σχετικής επικοινωνίας και συμφωνίας μεταξύ του επιβάτη και του πραγματικού αερομεταφορέα αεροπορικά μίλια στο ύψος της αξίας του καταβληθέντος τιμήματος, πρόσθετα αεροπορικά μίλια αξίας 400,00 δολαρίων ΗΠΑ, καθώς και επιπλέον 5 000 μίλια Etihad Guest, μπορεί να εκληφθεί ως «ενυπόγραφη συμφωνία» του επιβάτη κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών στο πλαίσιο αυτοτελούς ερμηνείας του όρου σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή αν για τη συγκατάθεση του επιβάτη απαιτείται ιδιόχειρη υπογραφή, όπως απαιτεί η εθνική διάταξη του άρθρου 126 του BGB (Bürgerliches Gesetzbuch, αστικού κώδικα).

Το ΔΕΕ έχει κρίνει ασφαλώς, ως προς το άρθρο 31, παράγραφοι 2 και 3 της Συμβάσεως του Μόντρεαλ, ότι έχει την έννοια ότι δεν αποκλείει τη δυνατότητα να λογίζεται η απαίτηση του έγγραφου τύπου ως πληρωθείσα στην περίπτωση που υπάλληλος του αερομεταφορέα, εν γνώσει του επιβάτη, συντάσσει γραπτώς τη δήλωση ζημίας είτε σε χαρτί είτε ηλεκτρονικά, καταχωρίζοντάς την στο σύστημα πληροφορικής του αερομεταφορέα αυτού, υπό την προϋπόθεση να έχει ο επιβάτης τη δυνατότητα να επαληθεύσει την ακρίβεια του κειμένου της διαμαρτυρίας, όπως αυτή συντάχθηκε γραπτώς και καταχωρίστηκε στο σύστημα πληροφορικής, και, κατά περίπτωση, να την τροποποιήσει ή να τη συμπληρώσει, ή ακόμη και να την αντικαταστήσει, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 31, παράγραφος 2, της Συμβάσεως (πρβλ. ΔΕΕ, απόφαση της 12ης Απριλίου 2018 – C-258/16 σκέψη 47). Συνακόλουθα, δεν απαιτείται ιδιόχειρη υπογραφή. Ωστόσο, δεν έχει ακόμη αποσαφηνιστεί αν η ευρεία αυτή ερμηνεία μπορεί να εφαρμοστεί κατ' αναλογία και ως προς τον κανονισμό για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών.

2.

Αν στο πρώτο ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι για την «ενυπόγραφη συμφωνία» δεν απαιτείται ιδιόχειρη υπογραφή του επιβάτη, αλλά αρκεί η δημιουργία από τον ίδιο λογαριασμού χρήστη για τη λήψη των πιστώσεων, τίθεται το περαιτέρω ζήτημα αν ο επιβάτης μπορεί να ανακαλέσει το δικαίωμα επιλογής που έχει ήδη ασκήσει και να απαιτήσει εκ νέου την επιστροφή του αντιτίμου του εισιτηρίου σε χρήμα, αν, όπως εν προκειμένω, ο πραγματικός αερομεταφορέας δεν προβαίνει στην παροχή της πιστώσεως, παρά τη σχετική συμφωνία.

Ούτε το ζήτημα αυτό έχει –στον βαθμό που είναι γνωστό– αποσαφηνιστεί (οριστικώς) από τα δικαστήρια της Ένωσης, επομένως πρέπει να παραπεμφθεί στο ΔΕΕ προς έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

III.

[παραλειπόμενα]